

Zmiany organizacyjne w szkołach ponadpodstawowych w związku z wprowadzeniem reformy oświaty

mgr Halina Bilik

29 listopada 2018 r. Prezydent RP Andrzej Duda podpisał przyjętą 22 listopada 2018 r. przez Sejm RP ustawę o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 2245). Wprowadzone w ustawie rozwiązania dotyczą przede wszystkim:

- organizacji kształcenia w branżowej szkole II stopnia oraz szkole policealnej, a także warunków uruchamiania przez szkołę kształcenia w zawodzie;
- modyfikacji warunków wprowadzania zawodów do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego;
- wzmocnienia udziału pracodawców w kształceniu zawodowym, w tym w realizacji praktycznej nauki zawodu dla uczniów szkół;

- wzmocnienia nadzoru dyrektora szkoły nad jakością kształcenia prowadzonego u pracodawców;
- umożliwienia szkołom organizacji krótszych form kursowych;
- wprowadzenia obowiązku przystępowania przez uczniów do egzaminu zawodowego jako warunku ukończenia szkoły;
- możliwości realizacji dodatkowych umiejętności w zawodach w celu zwiększenia szansy na zatrudnienie;
- wprowadzenia obowiązkowych szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego;
- zasad dotowania publicznych szkół ponadpodstawowych prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe oraz branżowych szkół II stopnia;

- zwiększenia dofinansowania pracodawcom kosztów kształcenia uczniów w zawodach deficytowych;
- ujednoczenia pensum nauczycieli praktycznej nauki zawodu (20 godzin tygodniowo);
- organizacji i funkcjonowania szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe;
- zmiany zasad udzielania akredytacji na kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych.

- Samorządy otrzymają zwiększoną subwencję oświatową na uczniów szkół kształcących w zawodach, na które jest większe zapotrzebowanie na rynku pracy, wskazane w prognozie zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego.
- W 2019 r. prognoza została ogłoszona nie później niż do 31 marca 2019 r.
- Ponadto wprowadzone zostało nowe kryterium do podziału subwencji polegające na zróżnicowaniu kwot ustalanych na uczniów objętych kształceniem zawodowym w zawodach szkolnictwa branżowego o szczególnym znaczeniu dla kultury i dziedzictwa narodowego.

- Uczniowie branżowej szkoły I stopnia niebędący młodocianymi pracownikami i uczniowie technikum będą mogli na podstawie umowy z pracodawcą realizować staż uczniowski.
- Staż będzie się odbywał w rzeczywistych warunkach pracy, a w jego trakcie uczeń zrealizuje wszystkie albo wybrane treści programu nauczania zawodu w zakresie praktycznej nauki zawodu realizowanego w szkole, do której uczęszcza, lub treści nauczania związane z nauczaniem zawodem nieobjęte tym programem.
- Szczegóły będzie określać zawierana na piśmie umowa o staż uczniowski.

- Aby uczeń osiągnął sukces niezbędny jest dobrze przygotowany nauczyciel zawodu doskonalący systematycznie swój warsztat pracy – dlatego **też wprowadza się obowiązkowe szkolenia branżowe u pracodawców. W efekcie szkoleń branżowych nauczyciele będą cyklicznie podnosić swoje umiejętności i kompetencje**, poszerzać swoją wiedzę na temat nowych technologii oraz funkcjonowania przedsiębiorstw w danej branży.
- W ten sposób kwalifikacje nauczycieli zawodu będą regularnie podnoszone, co przełoży się na jakość prowadzonego kształcenia.

- Zmiany w szkolnictwie branżowym od roku szkolnego 2019/2020 koncentrują się również na usprawnieniu i zwiększeniu efektywności egzaminów zawodowych.
- Egzaminy te z jednej strony powinny weryfikować jakość procesu kształcenia, a z drugiej stanowić przepustkę do sukcesu na rynku pracy.
- Skuteczność kształcenia zawodowego powinna być mierzona liczbą absolwentów, którzy uzyskują kwalifikacje zawodowe.
- Warunkiem otrzymania stosownego dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe jest nie tylko dobre przygotowanie uczniów, ale także przystąpienie do egzaminu, które dotychczas nie było obligatoryjne.
- Wprowadzono obowiązek przystąpienia do egzaminu zawodowego, co może przyczynić się do wzmocnienia działań podejmowanych przez szkołę, nakierowanych na zapewnienie wysokiej jakości kształcenia.

Programy nauczania dla zawodow

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. 2017 poz. 860),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 2019 poz.991)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2017 poz.703)
- Rozporządzenie Ministra edukacji Narodowej z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2019 poz.639)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. 2017poz.622)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. 2019 poz. 316)

Nowa podstawa obowiązuje od roku szkolnego 2019/2020 w klasie pierwszej:

- 4-letniego liceum ogólnokształcącego,
- 5-letniego technikum,
- 2–letniej branżowej szkoły II stopnia, zarówno dla uczniów będących absolwentami branżowej szkoły I stopnia, którzy ukończyli gimnazjum oraz tych kończących ośmioletnią szkołę podstawową.

Podstawa programowa uwzględnia:

- powrót do spiralnego układu treści nauczania – w rozumieniu powtarzania i utrwalania materiału na kolejnych, wyższych etapach nauczania,
- wzmocnienie wychowawczej i profilaktycznej funkcji szkoły poprzez szersze uwzględnienie w podstawie programowej zadań wychowawczo-profilaktycznych,
- zastąpienie, idei integracji przedmiotowej korelacją przedmiotową (w ramach przedmiotów humanistycznych oraz przedmiotów przyrodniczych i ścisłych),

- wzmocnienie edukacji w zakresie języków obcych nowożytnych poprzez system dający szansę uczniom na nieprzerwaną i systematyczną naukę pierwszego języka obcego przez 12 (13) lat, naukę drugiego języka obcego przez 6 (7) lat, jak również kształcenie dwujęzyczne (począwszy od klasy VII szkoły podstawowej),
- szersze uwzględnienie w podstawie programowej poszczególnych przedmiotów technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK), co umożliwi kształcenie kompetencji i umiejętności cyfrowych uczniów również w ramach innych przedmiotów,
- ustalenie takiego zakresu treści nauczania, który biorąc pod uwagę przewidzianą w projektowanych zmianach przepisów określających ramowy plan nauczania dla szkoły ponadpodstawowej liczbę godzin zajęć poszczególnych przedmiotów, umożliwi nauczycielom rozwijanie umiejętności uczniów takich jak praca zespołowa i rozwiązywanie problemów oraz realizację ciekawych projektów edukacyjnych

Podstawa programowa dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego, pięcioletniego technikum oraz branżowej szkoły II stopnia jest poprzedzona **częścią wstępną**, w której określone zostały:

- główne cele kształcenia w szkole ponadpodstawowej,
- najważniejsze umiejętności (kluczowe kompetencje), które powinny być rozwijane w ramach kształcenia w szkole ponadpodstawowej,
- najważniejsze zadania szkoły ponadpodstawowej w odniesieniu do poszczególnych obszarów działalności edukacyjnej i wychowawczo-profilaktycznej,
- główne cele kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Opis wiadomości i umiejętności zdobytych przez ucznia w szkole ponadpodstawowej jest przedstawiany w języku efektów uczenia się zgodnie z Polską Ramą Kwalifikacji.

Zmiany w PPKZ - przykład:

- **Kompetencje personalno-społeczne PPKZ 2012 r.**

Uczeń

- 1) przestrzega zasad kultury i etyki,
- 2) jest kreatywny i konsekwentny realizacji zadań;
- 3) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 4) jest otwarty na zmiany;
- 5) potrafi radzić sobie ze stresem ;
- 6) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe;
- 7) przestrzega tajemnicy zawodowej

PPKZ 2017 r.

Uczeń

- 1) przestrzega zasad kultury i etyki,
- 2) jest kreatywny i konsekwentny realizacji zadań;
- 3) potrafi planować działania i zarządzać czasem
- 4) przewiduje skutki podejmowanych działań;
- 5) ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania
- 6) jest otwarty na zmiany
- 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem

Zmiany w PPKZ cd.- przykład: **Kompetencje personalno-społeczne** PPKZ 2012r.

Uczeń:

- 8) potrafi ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania
- 9) potrafi negocjować warunki porozumień
- 10) współpracuje w zespole

PPKZ 2017r.

Uczeń:

- 8) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe,
- 9) przestrzega tajemnicy zawodowej,
- 10) negocjuje warunki porozumień,
- 11) jest komunikatywny,
- 12) stosuje metody i techniki rozwiązywania problemów,
- 13) współpracuje w zespole

Ramowe plany nauczania zawierają również: godziny na realizację zajęć edukacyjnych z zakresu **doradztwa zawodowego**

- w liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole pierwszego stopnia - odpowiednio **minimum 10 godzin w całym okresie nauczania.**
- Zajęcia te mają szczególne znaczenie w obecnej dobie wyzwań edukacyjnych i zawodowych stojących przed młodym człowiekiem.

Ogólny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych czteroletnie liceum ogólnokształcące dla młodzieży – **123 godzin** (91 godzin z obecnego trzyletniego LO + 31 godzin z klasy III gimnazjum = 122 godziny),

- pięcioletnie technikum – **171 godzin** (133 godziny z czteroletniego technikum + 31 godzin z klasy III gimnazjum = 164 godziny)
- szkoła branżowa II stopnia dla absolwentów szkoły branżowej I stopnia po gimnazjum – **59 godzin** (nowy typ szkoły), czyli 59 godzin więcej,
- szkoła branżowa II stopnia dla absolwentów szkoły branżowej I stopnia po ośmioletniej szkole podstawowej – **68 godzin** (nowy typ szkoły), czyli 68 godzin więcej,
- klasa wstępna przygotowująca uczniów do nauki w oddziałach dwujęzycznych w liceum ogólnokształcącym lub technikum – **27 godzin** (nowy typ klasy tworzony za zgodą organu prowadzącego).

Ramowy plan nauczania –liczba godzin kształcenia zawodowego:

- BS I dla absolwentów gimnazjum –50 godzin (obecnie ZSZ –50 godzin)
- 5-letnie technikum –51 godzin (obecne 4-letnie technikum – 50 godzin)

Podstawa programowa kształcenia w zawodach, podobnie jak obecnie obowiązująca, została określona w trzech częściach:

- **część I** – określa ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego oraz obejmuje tabelę zawierającą wykaz kwalifikacji wraz z ich powiązaniem z zawodami i efektami kształcenia,
- **część II** – określa: efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów kształcenia, wspólne dla zawodów w ramach obszaru kształcenia stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów oraz efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach,

- **część III** – określa opis kształcenia w poszczególnych zawodach zawierający: nazwy i symbole cyfrowe zawodów, zgodnie z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego, cele kształcenia w zawodach, nazwy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, warunki realizacji kształcenia w zawodach, minimalną liczbę godzin kształcenia zawodowego, możliwości uzyskania dodatkowych kwalifikacji w zawodach w ramach obszaru kształcenia określonego w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego

Pojawiły się **zmiany w zapisach efektów kształcenia** wspólnych dla wszystkich zawodów określonych w części II z roku 2017 w stosunku do efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów z roku 2012

Wymagania pracodawców.

Od pracownika oczekuje się:

-umiejętności rozwiązywania zadań typowych dla danego zawodu, **ale jednocześnie:**

-planowania,

-realizacji i kontroli wyników swoich i działań, czyli kompetencji kluczowych

Najczęściej wymieniane są umiejętności:

- komunikowania się,
- pracy w grupie,
- samodzielnego podejmowania decyzji,
- korzystania ze swoich praw,
- samokształcenia,
- rozwiązywania problemów w sposób twórczy,
- posługiwania się komputerem,
- „poruszania się” (mobilności) na zmieniającym się rynku pracy,
- organizowania własnego stanowiska pracy.

Konkretne oczekiwania pracodawców są głównie uzależnione od branży, np.

- obszar transport i gospodarka magazynowa (kierowca do prowadzenia pojazdu i mechanik do jego naprawy bez konieczności wysyłania w trasę ekipy naprawczej),
- obszar fryzjersko – kosmetyczny (znajomości struktury włosa oraz kosmetyków fryzjerskich, a także wiedzy, jak i kiedy je stosować, a także umiejętności praktycznych: czesania, modelowania)